

EKONÓMIA JE VEDA A NIE IDEOLÓGIA

O tom, že naše národné hospodárstvo je dnes vo veľmi zlom stave, už Spolok národohospodárov varoval. Sme však doslova v ideologickom zápase s oficiálnou ideológiou globalizmu a rozpúšťania národných štátov i národného bohatstva dereguláciami a ideologickou integráciou sa do globálnej ekonomiky v rukách cudzincov. Vládne kruhy SR a ich poradcovia však tvrdošijne trvajú na tom, že „nikdy nám nebolo lepšie“ a ekonomickí experti vlády k tomu vyťahujú čísla o výške HDP či výške spotreby a znižujúcej sa nezamestnanosti. Tie čísla samozrejme nie sú komplexným pohľadom na slovenské národné hospodárstvo a viac odzrkadľujú stupeň podriadenia sa národnej ekonomiky globálnym investorom a riadiacemu centru v EÚ, než by ukazovali na životnú úroveň a blahobyt občanov Slovenskej republiky. Dostávam príspevky, ktoré rozhorčene reagujú na túto realitu a často mám až obavy ich uverejniť. Aby som uverejnením neublížil človeku, ktorý mi píše. Tu ale chcem splniť vianočné želanie pánu profesorovi ekonómie J.Husárovi / ročník 1936/, ktorý poslal list zostal bez odpovede a ani ho neuverejnili, a tak ma oslovil, že či by som mu splnil jeho želanie. Znenie listu som len rozčlenil do odsekov pre lepšiu čitateľnosť a občas som v šikmej zátvorke pripustil doplnenie slov či slovné spojenie bližšie ozrejmujúce text. Ponúkame na čítanie:

Odkaz profesora ekonómie docentovi univerzity

Vážený pán docent Baláž, už som Vám písal viackrát.

Ale Vaša úvaha v denníku SME (21/12/2018) ma núti opäť Vám napísať. Pretože **ekonómia je veda a nie ideológia, ktorá sa rúca spolu s politickou mocou, ktorá ju živila.**

Vy ste predovšetkým ekonóm, ekonóm - vedec. Dobre viete, že *ekonómia je veda o optimalizácii vzťahov medzi výrobou, distribúciou a akumuláciou hospodárskych výstupov (“outputu”). Je vedou o uspokojovaní potrieb ľudí, ktorí žijú na určitom území.* Nemôžem nespomenúť, že ekonómia už veľmi dlho hovorí o optimalizácii. Poznáme „Paretovo optimum“ /Pareto žil 1848-1923/ a to hovorí, že zdroje ekonomiky a jej output sa umiestňujú tak, že neexistuje realokácia, teda spôsob, ktorý by urobil z niekoho bohatšieho na úkor niekoho iného. Aj preto ekonómia hovorí aj o hospodárskom ideáli, napr. tak hovoril profesor Engliš – /národohospodár za 1.ČSR/, alebo naši národohospodári ako Briška a či Imrich Karvaš.

Prečo ten hospodársky ideál nemáme? Prečo **kapitalistické vlastníctvo nezabezečuje to, čo je logickou požiadavkou pre fungovanie ekonomiky?** To musia ekonómovia presadiť, ekonómovia, ktorí sú poradcami vlád, či dokonca poradcami predsedov vlád. To bolo a je to dobre známe o Samuelsonovi, alebo mojom učiteľovi profesorovi Tinbergenovi, on bol predsedom Plánovacieho úradu Holandska. A pozrite si hospodársku úspechy tých krajín, v ktorých vtedy oni radili.

Vážený pán docent, Vy musíte dobre vedieť, že HDP/hrubý domáci produkt/ nie je dobrou mierou výkonnosti ekonomiky. O jeho nedostatkoch hovorí aj Heilbroner v jeho diele na str. 16-21. Ukazovateľ HDP má taký význam ako rozmery a výška modelky zo súťaží krásy:

aj tam potrebujete 90-60-90, lebo ak sú rozmery 60-60-120 už to nie je ideál krásy, aj keď ekonomický súčet je v oboch prípadoch „240“.

Profesor G.Myrdal, švédsky ekonóm a nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu z 1974 ako šéf EHK presadil, aby sa realizovala komparácia krajín regiónu EHK plus USA, Japonska a Kanady na báze „input/output“ tabuliek, kde sa dobre vidí štruktúra ekonomiky a teda aj zdroj „náklady v ekonomike“. Na tomto programe som robil a poznám jeho možnosti, ako skvelého „ekonomického mikroskopu“. To nie sú úvahy typu „*bolo by, by bolo*“, čo robia ekonómovia po roku 1989, hlavne nad úvahami o HDP.

Práve dnes Slovensko potrebuje v hospodárstve uplatniť ekonomické nástroje pre riešenie zaostávania okresov, ba až krajov republiky

Musím spomenúť ešte iný významný ekonomický nástroj, na ktorý sa spoliehali slovenskí ekonómovia už po roku 1960 a presadili ho, aby ho aplikovala vtedajšia Slovenská plánovacia komisia.. Písal o tom aj prof. V. Pavlenda v jeho diele **Ekonomické základy socialistického riešenia národnostnej otázky v ČSSR** (vieme, že to mimoriadne v súčasnosti v EÚ nevedia riešiť, stačí sa pozrieť na príklady Španielska, Grécka, Talianska). Iba v prílohách to dielo má 43 tabuliek, v ktorých Pavlenda komparoval, /teda porovnával/, ekonomiku Čiech a Slovenska; ved' viaceré som počítal. Hovorí aj o prácach VÚOP, kde som vtedy externe spolupracoval. Tam sme na báze úlohy *o I-vzdialenosti* (úlohy ktorú som vtedy riešil), vyčíslili **stupeň ekonomického rozvoja okresov Slovenska**. Aj vďaka tomu, že prof. Ferianc ako predseda Slovenskej plánovacej komisie toto vyžadoval, pretože tomu rozumel keďže prešiel *cestou učenia sa*, aby mohol, aby získal **schopnosť prečítať ju** a porozumel jej./ a že sa ekonomické rozdiely v tom čase na Slovensku podstatne znižovali/.

Aspoň krátko *o I-vzdialenosti*.

Definovali sme vtedy stovky ekonomických ukazovateľov. Poradie okresov sme získal tak, že sme hľadali odchýlku od hodnoty *nula* každého znaku. Tak Ivanovič navrhol *fiktívnu jednotku* (okres). A to buď tak, že sa zoberie *maximálne hodnota znaku* za všetky okresy, resp. tak, že sa vezme *minimálna hodnota znaku* v danej množine okresov. **Okres bude ekonomicky rozvinutejší, ak bude najbližšie k fiktívnemu okresu s maximálnymi hodnotami znakov** alebo bude mať vzdialenosť najväčšiu vzhľadom na fiktívny okres s minimálnymi hodnotami znakov, to bol nový vŕhad do hospodárskych vzťahov / riešil sa problém ekonomického pozdvihnutia slovenských okresov, nie globálnej ekonomiky/.

Na ilustráciu môžem uviesť konkrétny číselný príklad /pozn. uveďme ho i sem, do blogu, trochu vedy v praktickom príklade nikoho nezabije/.

Majme 4 znaky a 6 okresov (regionálnych jednotiek). Povedzme, že poznáme ich závislosti, variabilitu, či asymetriu. Hodnoty zvolených znakov sú v tabuľke a ich charakteristiky sú v ďalšom texte.

Získali sme číselné hodnoty **stupňa ekonomického rozvoja okresov**.

Dobre si všimnime okresy D_5 a D_6 ; jasne vidno rozdiel a príčinu v stupni ekonomického rozvoja. */Pozn – povedzme že to bude okres Rožňava a Rimavská Sobota v 2018./*

Pri pohľade iba na hodnoty znakov to nevidíme. Teda, ak zoradíme okresy podľa veľkosti *I-vzdialenosti* vzhľadom na fiktívny okres s minimálnymi hodnotami znakov, získame takéto poradie okresov:

Okres	D	okres	D
(1) I	13,375	II	10,000
(2) III	8,750	IV	5,625
(3) V	2,653	VI	0,500

Toto je nové konkrétne poradie podľa ekonomickej výkonnosti a zrači z neho priam veľký rozdiel medzi okresom V a okresom VI, ale vieme aj to, že je tam viacero podmienok.

/Povedzme že to dnes bude napr.okres Trnava-mesto a ten posledný – okres Svidník/

Predovšetkým sme si zvolili, že **najdôležitejším ukazovateľom** je X_1 . Máme však 4 znaky a tak teoreticky existuje 4! poradí podľa znakov. Nové hľadisko. A teda, pán docent, máme k dispozícii fyzické ukazovatele, napr. dĺžka autostrád po okresoch, dĺžka železničných tratí po okresoch, stavy hospodárskych zvierat po okresoch, produkciu mlieka po okresoch, produkciu pšenice po okresoch a atď. Teda jednoznačnú charakteristiku produkcie, distribúcie a akumulácie outputu po okresoch a môžeme zistiť, aký bude mať vplyv na stupeň ekonomického rozvoja, ak sa v okrese VI vybuduje 10 km diaľnic, */alebo ponechá sa tam predsa len pôrodnica- Svidník/*

Máme teda nové oči.

Jasnú predstavu o potenciáli okresu a vieme čo sa stane, ak sa zmenia hodnoty príslušných meraných ukazovateľov. Alebo inak, máme trochu jasnejší pohľad na ekonomickú realitu, na tú realitu, ktorú by sme videli z helikoptéry, na ktorú by sme nasadli v Čiernej nad Tisou a vystúpili vo Vrbovciach; videli sme autostrády, železnice, Gerlach, obsiate polia (dnes iba repkou a slnečnicou), videli by sme maštale (dnes zväčša prázdne, lebo na Ukrajinu sme predali 50 000 kráv), **videli by sme zničenú ornú pôdu** v Čakajovciach, kde sa dnes hrdíme anglickou automobilkou a videli by sme aj bezdomovcov, ktorí ma šokovali, keď som prišiel na prednáškový pobyt do Washingtonu v roku 1992.

Vedecká ekonometrická metóda nám teda **otvára okná**, z ktorých sa dá dovidieť ďaleko, ktorú sme v minulosti reálne aplikovali. To čo vidíme by nás malo privádzať do úžasu. Žiaľ, v dnešných časoch migrácie, zničených stoviek podnikov (napr. Tesla Vráble), zistíme, že sme plný dobrých predsavzatí, a hlavne predsudkov, ktoré vyvrelí na povrch v roku 1989, lebo naši ľudia nezažili reálny kapitalizmus (ja som ho zaži).

Medzi mnohými skokmi, ktoré urobila ekonomická veda vpred sa, žiaľ, udial v dnešných časoch **skok, ktorý odbočil z jej cesty bohatých poznatkov rovno do ekonomickej kaluže**

a tak nevie **povedať „ta a takto ísť“**. Ale za toto sú zodpovední dnešní ekonómovia. A, žiaľ, neriešia ani **potrebu nového vlastníctva, nie kapitalistického**, .../celospoločenského /

S pozdravom Prof. Ing. Mgr. Jaroslav Husár, CSc. Bratislava 21.12.2018.

Za Spolok národohospodárov Slovenska spracoval

Ing.Peter Zajac-Vanka